

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4'50 fil.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 cor.
1/2 an 12 cor.,
1/4 an 6 cor.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil. a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

IN AJUN.

II.

— Iacob Mureșianu. —

Și vei veni Tu, Măestre Mureșianu, odrasla Murășaneștilor de fericită pomenire, și ne vei legăna în armonia dulce a nemuritoarelor tale compoziții.

Tu, care ai introdus în muzica înaltă motivele naționale, în cadrul strălucit al măestrilor muzicali, cari sunt podoaba neamurilor, ce poartă steagul mândru al civilizației.

Vom ascultă pentru întâia oară „Mănăstirea de Argeș“ scenic și în întregime. Vom pleca cu Negru Vodă și cu Manole pe Argeș în jos, vom însoți pe cei nouă meșteri mari în timpii allegro vivace și presto... Vom simți și noi, laicii în ale muzicii, puterea de vrajă a muzicii descriptive. Vom vedea, cum zidurile se ridică, febrilitatea muncii și desnădăjduirea enervantă a lui Manole, când vede, că toată munca lui e zadarnică, și tot ce ridică ziua, peste noapte se surpă. Visul lui Manole ne va strânge deja inima. Vom înțelege cu toții, că zidirea măreață, cere o jertfă. Jurământul aprins al zidarilor de a jertfi pe cea dintâi soțioară, ce se va ivi în zorii zilei, ne va cutremura. Vom înțelege lupta sufletească a lor, în fața nesiguranței, scena de extrem tragic dintre Manole și Ana, închiderea ei în zid... Și vom lacrima la elegicul final, când Negru Vodă lasă pe cei nouă meșteri mari, să putrezească pe coperiș, oa să nu mai poată alcătui o altă mănăstire mai frumoasă, ca aceea zidită la porunca lui. În clipa aceasta de mahnire sufletească, ai aflat, Măestre, o rază de mângăere artistică. Se vor deschide porțile bisericești de pe scenă, și corul va cânta,

— chiar în ziua sfintei Mării — cea mai nouă compoziție a Ta: „Neamurile toate Te fericesc pe Tine, una de Dumnezeu Născătoare, Marie“.

Și vom porni apoi — pentru întâia dată — pe Cerna în sus, în căutarea celor trei fete de împărat, dintre cari n'a rămas știre decât despre cea mai mică. Auzim deslușit în tactul compoziției tropotul calului, ce isbește cu copita în stâncă, în căutarea fetei minunate. Ci ea nu vrea să iasă din ascunziș, numai după ce viteazul o încredințează, că o va lua de soție. Și cum se ivește apariția din basma a fecioarei, adoarnă la sărutul soarelui și la mângăierile viteazului, ce o leagăna pe brațe și o culcă apoi pe un pat de flori. Se topește în aceste mângăieri, ca roua dimineții, prefăcându-se într'un izvor de tămăduire. E una din cele mai frumoase plăsmuri ale geniului nostru popular, în care țîsnirea izvorului tămăduitor dela băile Erçulane e îmbrăcat în haina de vrajă a mitului de metamorfoză. Și muzica ne deslușește pe deplin toate aceste frumuseți de artă, dela învăpăierea lui Erculean și sfîciunea fecioarei minunate, până la acel final sublim, în care simțim adormirea fecioarei, legănarea ei și metamorfozarea în izvor cu valuri murmurătoare....

Mai sunt și alte compoziții, cu cari ne vei delectă, Măestre, ci nu e aci locul să le înșirăm.

Compozițiile Tale bisericești, vor întimpină obștea românească încă în decursul liturghiei de Luni.

Noi le cunoaștem și ne-am elevat adese sufletește ascultându-le. Noi, cari Ți-am fost elevi, nu ne vom lua aerul de a le apreția, ci vom lăsa cuvântul unui distins băr-

bat al bisericii noastre, care în calitate de pricepător, scria înainte cu unsprezece ani următoarea aprețiere despre activitatea Ta, în coloanele foii noastre, aprețiere ce se potrivește foarte bine, la cântările liturgice, ce le vei execută acum:

„Cântările sfintei liturghii le-a executat corul dlui profesor Murășan. Intreaga executare a fost purtată de aripile emoțiunii, ce a cuprins pe toți, în momentele aceste atât de solemne și de momentuoase pentru biserica noastră. Executarea a culminat cu „Cântarea Heruvimilor“, în irmosul „Ingerul a strigat“ și în cuminecarul „Ochiul inimei mele“. Cea dintâiu și a treia e compusă pentru trei coruri simultane: cor bărbătesc, cor de copii și cor mestecat. În unele părți cântarea Heruvimilor e asemenea unui uragan, care îți răpește cu sine mintea și inima, cât îți e cu neputință, să gândești ori să simțesti altceva, afară de ceea ce Ți spune textul și melodia lui. Iar Cuminecarul „Ochiul inimei mele“, l-am mai auzit în catedrala noastră. Într'ânsul — asta ne e părerea —, dl Iacob Murășan, și-a creat compoziția cea mai perfectă. Text și melodie se străbat împrumutat, cu o perfecțiune așa de admirabilă, cât ți-se pare cu neputință a le separa de oaltă. Melodia și textul ei sunt de o potrivă, rugăciunea cea mai călduroasă a sârmanului suflet omenesc“.

Lumea ce va veni la acest praznic al culturii naționale, va duce amintirea strălucitului Tău talent, ale cărui raze vor într'auri aceste clipe solemne.

Și numele Tău cunoscut așa de puțin în comparație cu valoarea ce conține — va trece din gură în gură, până dincolo de hotarele românismului!

Date istorice din Maramurăş.

Nr. 1.

Apşa de mijloc (Közéapsa).

Două parohii.

Parohie foarte veche cu două biserici, una din 1440. iar alta din timpuri neştiute. Şcoală conf. gr. cat. română de piatră, cu 3100 locuitori gr. cat. români. In anii 1428 şi 1445. — deja se amintesc ca preoţi Popa Costa şi Popa Balotba. Numele Balotba=Vlachata=Român. Il întâlnim în documentul lui Alexandru, voivodul Moldovei din anul 1431. (N. Densuşan, documente.) Din Apşa de mijloc se trage familia nobilă Mihályi, care a dat neamului nostru atâta bărbaţi de frunte. Din aceasta străveche familie îşi trage originea şi Escelenţia Sa Preasf. Domn Dr. Victor Mihályi, Arhiepiscopul şi Mitropolitul Albei Iuliei şi a Făgăraşului, fratele său Petru preşedintele Asociaţiunii pentru cultura română din Maramurăş, Ioan Dr. protofiscal comitatenz şi membru al Academiei Române din Bucureşti şi alţii.

In înţelesul diplomei din 7. Dec. 1406. a treia parte din Apşa de jos a fost. a apşenilor de mijloc. Apşele sunt comune vecine. — In biserica din jos se păstrează un steag de a lui Rákóczi al II-lea (1648—1660), de unde se vede că apşenii au fost ostaşi în tabăra lui Rákóczi. Fostul Comite suprem al Maramurăşului Ioan Lónyai. mi-a spus cumcă marşul lui Rákóczi e românesc, şi că îl ştia trage corect un ţigan din Beregszász. — In hotar se află dealul Cremeriţa (Kermeer vása). Românii din Apşa de mijloc sunt plutaşi vestiţi. Pe sigilul protopopiatului Sziget — din 1825. este gravat un Român cu pluta.

Bisericile din Apşa de mijloc au o avere de 1400. jugăre, păduri şi locul de păşunărit. Acum se lucră pentru a se zidi acolo două biserici de piatră.

Indicile preoţilor:

Anul 1445. popa Costa şi popa Balotba; 1456. Costa Pap; 1506 nobilii Ioannes Pap, Ignat Pap şi Teodor Pap. 1520 Laurentiu Pap de Közéapsa, 1609. popa Constantin, 1627. Maiu 28 popa Iosif, 1651. 1 Ianuarie Ionas Marina presbiter fiind bolnav facionează înaintea egumenului Vasiliu — din Mănăstirea biserica-albă, 1639 popa Ionas, 1670. popa Pavel preotul ecleziei din Apşa de mijloc, 1704. popa Ilie Seremi, 1747 popa Vasiliu (Vultur), 1751. Theodorus Mihályi diaconus, Ionas Popelan, 1760, Ionas Dan, 1773. popa Nicolae, 1783 popa Nicolae Vlad, 1791—1796. Mihail Vultur. — Dela 1806—1810. Mihail Vlad, care a fost protopop şi preot castrenz (vezi istoricul protopopilor). Dela 1837—1841 Demetriu Vultur în parohia de sus, iar în parohia de jos Ioan Anderko, (1835), fost preot în Sat-Slatina, apoi în Neegreşti, în urmă prepozit în Gherla. Dela 1847—1868 Alexandru Lazar paroh protopop (vezi istoricul protopopilor). In parohia de sus Mihail Iody 1852—1857. In interegnu a servit şi câte un preot în ambele parohii. Dela 1868—1872. Ioan Pavel fratele episcopului Mihailu, — a repusat în Sat-Slatina. Dela 1868—1902. Baziliu Lazar paroh-protopop (vezi istoricul protopopilor). In'tr'un timp a servit singur în ambele parohii, apoi a avut de capelan pe Iacob Gaja, care a servit în 1874—1876. ca usufructuar al beneficiului de jos. Dela 1878, în parohia de sus Baziliu Ciora, sub care s'a zidit casa cea frumoasă parohială de piatră. In parohia de jos dela 1903 până'n prezinte Mihail Pap.

Nr. 2.

Apşa de jos (Alsóapsa).

Două parohii.

Parohie veche cu două biserici de lemn, una din anul 1561, ceialaltă din 1776. Şcoală conf. gr. cat. română de piatră cu două sale de învăţământ. Cu 4500 locuitori gr. cat. români. In anul 1300 deja se aminteşte că donaţiunea lui Bale şi Drag voivozi din Maramurăş. Tradiţiunea spune că locuitorii Apşei de jos odinioară a murit de ciumă şi au rămas numai 7 inşi, iar în Apşa de mijloc au rămas 17 inşi, — şi aceştia laolaltă ar fi serbat Paştile, apoi Bale şi Drag au adus acolo locuitori din alte sate. — In hotarul comunei e dealul numit „Dealul boului“. Tradiţiunea spune, cumcă în vechime dealul acela eră plin de boi sălbateci. — Locuitorii sunt nobili, dintre cari mulţi au purtat diregătorii comitatenz şi mulţi au fost preoţi. Din Apşa-de-jos a fost Vasiliu Mihalka vice-comite comitatenz repausat în 1886. Apşa-de-jos deja din vechime a fost împărţită în două parohii.

Indicile preoţilor. In 1526 Dominicus Pop, 1634—1637 popa Ioan, 1689 popa Stefan şi popa Pătraş şi diaconul Lupşa, despre cari se află amintire într'un act subscris în 1697 de Vlădica Ioseph (adecă Iosif Stoica). In 1698 popa Chirila, în 1715 în parohia de sus popa Ilie, în 1751 Gavril Siman şi Mihail Mihalka, 1765 popa Vasiliu Cionca, 1766—1769. Vasiliu Selever şi Toma Cionca, în 1779 în parohia de jos Pantilimon Volosan şi Petru Opris, 1822 Mihail Cziple, iar în parohia de sus Pavel Ivaşco, 1825—1847 Gregoriu Mihályi junior. în 1847, par. de jos Baziliu Pop, dela 1856—1894 în parohia de jos Mihail Marina, în 1856 în parohia de sus Mihail Pavel, a repausat ca episcop al Orăzii-mari. Dela 1867—1891 în parohia

FOIŢA.

Codicele dela Feleac.

Biserica noastră din Feleac poşede un codice vechiu, carele este document neîndoit despre aceea, că la capetul veacului XV eră o Episcopie în Feleac.

Acest codice este o Evanghelie Slavonească scrisă cu mâna, un volum în folio legat în table tari de lemn obduse cu piele, şi provăzute cu copeii de argint.

Pe scoarţa dinainte este tîntuită o placă de argint, frumos lucrată, şi suflată cu aur.

Placa aceasta e acoperită cu gravure în relief: sus Evangelistii Mateiu şi Ioan, jos Marcu şi Luca, în formă de medalioane, cât nişte taleri de 5 coroane. La mijloc în stînga Preacurata, în dreapta Ioan Evangelistul, ambe figurile aceste stînd în picioare. Intre dînsule este tipul „Pantocrator“ şezînd în tron, are în jurul capului aureolă şi în ea cuvintele greceşti „ο ων“ (cel ce este), — cu stînga ţine o carte deschisă răzîmată pe genunchi.

Sub aceste 3 tipuri placa are inscripţiunea:

† РАБЪ БЖИИ ІСАКЪ ВІСТАР-
НИСКЪ СЪТВАСЯЪ Ъ ТЕТРОЕВГГЕА
МИТРОПОЛИУ СЪТ ФЕЛІАКЪ В ЛТО

35 A

adecă: robul lui Dumnezeu Isac mare vistir din Vaslui. Tetraevangel Mitropoliei din Feleac, în anul 7006 (care este anul dela naşterea Domnului 1498).

La inscripţiunea aceasta este de observat, că în cuvîntul *Vaslu*; literile din urmă *лш* nu sunt în relief ca celelalte: ci săpate în tablă. Se vede că gravura greşită s'a cărpit şi apoi s'au tăiat în ea aceste 2 litere. Asemenea corectură este şi chiar la capetul inscripţiunei, unde litera *Д* este şi ea săpată într'o cărpitură. Ce a voit să zică prin acest *Д*: luna Decemvrie ori ziua cutare? nu se poate şti.

Codicele acesta e scris pe hârtie lustruită de 19/25 cm., cu scrisoare uncială elegantă, în negru şi roşu, executat cu deosebită grijă, ca lucru destinat din capul locului a servi de prezent unui personagiu distins.

Scrisoarea ocupă numai 12/17 cm., de aci în colo margini largi, sus şi jos şi din afară, pe unde sunt scrise numele evangelistilor, zaciarele, mai şi câte o întregire, pe unde scriitorul din scăpătare omească a lăsat vre-un cuvînt din text. Mai sunt scrise zilele, când se ceteşte cutare Evanghelie.

Paginatura lipseşte de tot, dar fascicologii de câte 8 foi aveau custozi, din cari se mai văd doi—trei, — ceialţi s'au tăiat la compactarea a doua.

Sunt urme invederate că prin vitregia timpului a suferit mult. Lipsesc mai multe foi, între cari şi capul evangheliei dela Mateiu.

Celelalte trei începuturi sunt neatinsse şi prin vignete şi iniţiale zugrăvite în deosebite colori, dau dovadă despre gustul şi arta scriitorului. Iniţialele sunt de forma celor ce se văd în Bibliografia română de Biadu.

Pe pagina din urmă a codicelui se află altă inscripţiune slavonească, însă scrisoare de altă formă:

Пронхколеніем штца и поспѣшеніем
гна и дѣнѣтвом стаго дха гьврѣшигъ-
нѣт коро кьлговѣтникъ. Покелѣніем
къ сеценикѣ ншаг архиепкпа северннркак
кву данила. В дни кьлкого краи Матїаша
къ квинна нмѣ фалѣчѣ Близѣ мѣста ко-
ложвар. Идѣж и црковъзда прѣпенѣ
нмитри нашии параккки. В лет 5473
лиця шк. Кѣ дн.

Писа пьрѣлѣннѣ грѣшь ладарѣ.

Adecă: cu voia Tatălui şi cu ajutorul Fiului şi cu lucrarea sfântului Duh s'au săvârşit a se scrie aceşti patru evangelişti cu porunca arhiepiscopului Daniil, în zilele ma-

de sus Georgiu Huban, apoi până la 1897 a administrat parohia de jos Ioan Ivasco parohul Sigetului, acum canonic în Gherla. S'a născut în 1848. S'a sfințit de preot în 1873. Preot celibat. Dânsul a ridicat casa cea frumoasă de piatră din parohia de jos (vezi și ist. parohiei Siget). În beneficiul inferior dela 1893 până în prezinte Vasiliu Ivasco. Cântăreț de frunte, cu un glas admirabil de frumos, preot celibat. — În beneficiul de sus de 1893 până în prezinte Emiliu Huban.

Tit Bud.

Institutele noastre de învățământ.

XXVII. Anuar al institutului pedagogic-teologic al arhiepiscopiei ortod. române transilvănene în Sibiu, pe anul școlar 1910/11, publicat de Dr. Eusebiu Roșca, director.

Ar fi fost o adevărată lipsă de recunoștință dacă în fruntea anuarului nu s'ar fi dat loc amintirii unuia dintre cei mai harnici și pricepuți dascăli de ai noștri, pentru că Doctorul Șpan, în istoria pedagogiei noastre nu este numai o pildă vie de hărnicie de muncă și de cinste, — el este un adevărat pedagog, ce a făcut școală. Aprețierea drului Șpan, scrisă de profesorul Stan în „Vatra școlară“ și publicată și în fruntea anuarului este un prinos de colegialitate adus binemeritatului profesor și dascăl, mutat la cele veșnice, încă în deplină putere din haosul mizeriilor zilnice a dascălului român. Odihnească în pace!

La institutul teologic-pedagogic din Sibiu au funcționat 12 profesori, — cu învățătorul școlii de aplicație cu tot, pentru studiile naturale a fost aplicat profesorul V. Stanciu dela școala de fete a „Asociațiunii“.

relui erai Matiaș s'au scris pe numele Feleacului aproape de Cluj, unde și biserica am zidit pre numele sfintei maicei noastre Paraschiva. În anul 6997 luna Oct. 25 zile.

Anul 6997 dela facerea lumi răspunde la a. 1489 dela nașterea Domnului.

*

Întăiu am văzut acest codice în anul 1870. Și mi-am luat în fuga mare note de pe el. Atunci la urmă era încă o foaie, pe care se află o inscripțiune românească, în care se zicea, că în zilele protopopului Vasilie dela Cluj-Mănăstur s'a legat a II oară, în anul 1773. Acum lipsește foia acela.

Codicele s'a păstrat în biserica noastră dela Feleac până în iarna anului curent, când a fost adus la Blaj și restaurat cu multă grijă și cruțare, din porunca Părintelui Mitropolit Victor.

*

Din cele expuse aci se vede:

1. În zilele regelui Matia pe la anul 1489 Episcopul Severinului Danila, carele petrecea în Feleac lângă Cluj, a demădat unui Lazar, ca să scrie cei 4 evangeliști pe seama episcopiei dela Feleac.

Cine a fost și unde a locuit acel Lazar, nu este însemnat. De sigur va fi fost călugăr în Moldova.

2. Evangeliarul acesta l'a compactat (poate și plătit scriitorului) vistiarul Isac din Vaslui, l-a provăzut cu placa de argint, ce se

Elevi înmatriculați în anul școlar 1910/11 au fost în secțiunea teologică 86, iar în cea pedagogică 122, — la oaltă 228, din cari până la sfârșitul anului au rămas 220 elevi. Starea mijloacelor de învățământ în decursul anului s'a îmbunătățit, augmentându-se colecțiunile de tot felul cu cele de lipsă pentru promovarea instrucțiunii. Cu stipendii și ajutoare au fost împărțâși 55 de elevi din diferite fonduri arhiepiscopice. La urma anuarului se dă raport detaliat despre activitatea societăților de lectură a teologilor și pedagogilor. Din anuar lipsește statistica și raportul asupra progresului și a moralității, or doară la Sibiu în preparandie și teologie nu se obișnuiește clasificarea elevilor?

Notă. Teologilor, pe lângă studiile curat teologice li-se țin cursuri de *limba și literatura română*, psihologie, didactică și pedagogie de profesori de specialitate, — oare în teologiile noastre nu s'ar putea sistematiza cursuri libere de literatură română, — ar fi de dorit, că Doamne, Doamne, mulți preoți nu știu vorbi și scrie românește, și pentru cari literatura neamului lor este un fel de Africă centrală!

Corespondințe.

Din Maramurăș.

Onorată Redacțiune!

Siget, la 3 August 1911.

Cu ajutorul bunului Dumnezeu la Mănăstirea dela Moiseiu s'a zidit o biserică nouă, care se va binecuvânta în 28 August st. n., adevă în sărbătoarea adormirii Preas. Născătoare de Dumnezeu, care este hramul acelei biserici.

vede în fruntea lui, ca dar pentru Mitropolia (=Episcopia) Feleacului, la anul 1498.

3. Ce împrejurări au îndemnat pe Episcopul Danila dela Severin, ca să se așeze sau petreacă pe timpurile acele în Feleac, nu putem pricepe.

Feleacul însuși, s'a înființat numai cu 100 de ani înainte de regele Matia, și încă numai pentru un număr restrâns de Români, cari să vegheze pentru siguranța drumului către Cluj. (Vezi documentele adunate de Zimmerman și istoria orașului Cluj de Jakabb Elek.)

Feleacul dară nu era ceva loc însemnat; nici mai târziu nu s'a făcut.

Cu toate aceste a fost întrânsul Episcopia în secl. XV, sau cel puțin a petrecut pe acolo timp mai îndelungat Episcop românesc.

Cum că mai târziu de repetite ori se amintește Episcopul Feleacului, știm din cele publicate în Arhivul de Cipariu și mai de aproape în „Răvașul“ de Dăian.

I. M. M.

Zicale turcești.

Hoțul care n'a fost prins, pare cinstit cât și un judecător.

*

Luna ce răsare luminează mai mult ca soarele 'n apus.

Din mănăstirile cele multe din Maramureș deja nu stă, numai aceasta dela Moiseiu.

Este de mare înșămăntate aceasta mănăstire și de mare folos sufletesc pentru credincioșii români gr. cat. din Maramurăș, că deacum înainte vor avea un locaș sfânt, în care vor cere ajutorul Preacuratei Mame lui Dumnezeu și nu vor peregrina la mănăstirile din depărtări mari, aflând mângăiere aici în patria lor.

Adnotez, cumcă biserica cea veche dela Mănăstirea din Moiseiu s'a sfințit înainte de aceasta cu 300 de ani, și deja e aproape de ruinare.

Mă bucur, că s'a putut zidi în locul ei o biserică frumoasă nouă de piatră și o locuință de piatră cu șapte chilii.

Deă bunul Dumnezeu, să stea și aceasta sute de ani și să fie spre mărirea neamului nostru și spre întărirea credincioșilor noștri în credința lor gr. catolică.

Biserica s'a zidit din prețul pădurei vândute a Mănăstirei, iar Iconostasul cu cheltueli mari l'a ridicat Sp. Domn Simeon Papp protopretorele Vișeului cu Preastimata Sa Doamnă, apoi altarul din lemn de frasin, precum și 6 feșnice și un luster s'a făcut cu cheltuielile lui Nistor Bora credincios din Vișeu de jos, căroră și cu epistola mea aceasta le exprim cea mai adâncă mulțumită.

Cari vor veni la Moiseiu, să se provadă cu merinde adecă cu mâncări, deoarece se aude, că se gată foarte mulți la actul sfințirii și nu ne vom putea îngriji de proviziunea lor.

Tit Bud

Vicarul Maramureșului.

Grandioasele serbări

din parcul Carol I. date de Liga Culturală.

În zilele de 28 August (Duminecă), 29 (Tăerea cap. sf. Ion) și 30 (luarea Griviței) vor avea loc în parcul Carol I. dela Filaret grandioase serbări populare date de Liga pentru unitatea culturală a tuturor Românilor.

Pregătirile au început de multă vreme și acum se lucrează cu activitate pentru un succes cât mai strălucit, așa ca publicul să se poată bucura timp de 3 zile de cele mai alese și mai variate distracții.

Dl B. St. Delavrancea, Ministrul Lucrărilor Publice, apreciind însemnătatea acestor extraordinare serbări, a binevoit să acorde o reducere de 75% pe C. F. R. din ori care punct al țării, astfel că toată lumea să poată lua parte la el. E un avantaj absolut excepțional. Vor veni la ele și Românii de peste hotare.

Intrarea la serbări revine gratuit, căci se face în schimbul cumpărării unui bilet din loteria Ligei (1 leu).

Între punctele care vor compune programul serbărilor, amintim:

1. Sboruri cu aeroplane.
2. Expoziție de costume naționale și concurs de costume naționale din toate ținuturile locuite de Români (cu premii).
3. Doine cântate din caval de ciobani din Vrancea.
4. Mare tombolă cu toate numerele câștigătoare.

5. Cinematograf special.
 6. Călușei și Dulap.
 7. Serenade venețiene și coruri pe lac.
 8. Muzici militare.
 9. Bal popular cu diferite surprize.
 10. Bătae cu flori, serpentine și confetti.
 11. Dansuri și hore naționale.
 12. Water-chute.
 13. Curse de biciclete și automobil.
 14. Premii de frumusețe și postă.
 15. Lupte de box, exerciții la bare și jocuri gimnastice.
 16. Artificii și rachete.
 17. Piese teatrale la arenele Romane.
 18. Iulian.
 19. Asaltul dela Grivița (30 Aug.) etc.
- Programul special al fiecărei zile se va anunța la timp. Inceputul serbărilor va fi la ora 10 dim. și vor ține până la 2 noaptea. Tramvaiele vor fi la dispoziția publicului în tot timpul.

Se prevede de pe acum afluența ce va fi, iar succesul serbărilor va fi la înălțimea așteptării tuturor.

Reviste.

Hațeg. Țara Hațegului a cinstit Sâmbătă mare sărbătoare creștinească și românească deodată.

Adunarea populară chemată la Hațeg, a fost una din cele mai splendide manifestații românești. S'au prezentat Români din toate comunele învecinate și o seamă de inteligenți și din depărtări; — în număr rotund vre-o cinci mii suflete românești.

Din cei ce au luat parte remarcăm pe dnii: Dr. Teodor Mihali, președintele clubului deputaților naționaliști, Dr. Vasile Lucaciu, Vasile Goldiș dir. „Românului“, Dr. Stefan C. Pop, deputat dietal, Dr. N. Comșa, Dr. Aurel Vlad, bănașeanul Ioan Vasii, apoi Dr. Toma Vasinca, Dr. Toma Ienciu, Dr. Mih. Tirea, Dr. Valer Pocol, Dr. Nic. Olariu, Dr. Aurel Grozda din Buteni, Dr. C. David, Dr. Petru Barbu din Caransebeș, Dr. G. Morar din Caransebeș, Vasile C. Osvadă, Ioan Moța, Alex. Densușan din România, Dr. Fabiu Bontescu, Dr. Ioan Ientea, Dr. Iustin Pop, Dr. Ioan Papp din Brad ș. a.

Au luat cuvântul dr. Teodor Mihali, dr. St. C. Pop, dr. Nic. Comșa, Vasile Goldiș, Vasile Lucaciu, Vasile Damian, dr. Aurel Vlad, dr. Al. Vladoane, dr. V. Bontescu și țaranul Ioan Vasii.

Vorbirile au fost de-a întregul prinse de stenograful bucureștean dl H. Stall.

Seara înainte de cină a avut loc un important cortej de torțe și lămpioane în onoarea oaspeților.

Dintre telegramele de aderență sosite la adresa adunării relevăm pe cea a dlui Gheorghe Pop de Băsaști, apoi dela „Gazeta Transilvaniei“, dr. V. Braniste dir. „Drapelului“, Dr. Suciș ș. a.

La Blaj! Ziarul „Minerva“ din București, ocupându-se la loc de frunte de serbările, ce se pregătesc la Blaj, face între altele următoarele observări potrivite:

„În viața modernă a culturii noastre naționale, aceste serbări sunt menite a dovedi lumii, ce strălucite progrese au făcut numai cu puterile lor proprii Români din regatul ungar, a căror soartă politică este atât de vitregă. Serbările dela Blaj vor arăta, în acelaș timp, că idealul unității culturale a Românilor de pretutindenea este sfânt pentru toate inimile românești, din orice parte a lumii.

Credem, că reprezentanții culturii românești din regatul liber nu vor pierde prilejul rar de a vedea cu ochii izbânzile fraților de peste munți. Suntem informați, că vor merge la Blaj și mulți particulari din diferitele orașe ale țării.

Printre Români din Ardeal și Ungaria, serbările apropiate au provocat un entuziasm de nedescris.

Până acum și-au anunțat participarea peste o mie cinci sute de intelectuali, preoți, comercianți, proprietari etc. Vor mai lua parte mii de țărani români din toate ținuturile Blajului.

Dar faptul cel mai important este, că toți Arhierii români, ortodoxi și uniți, vor merge la Blaj ca să prezideze serbările.

Pentru prima dată în istoria fraților de peste munți, se întâmplă acest lucru, care nu va întârzia să aibă urmările sale binecuvântate cu privire la solidaritatea națională, în aceste zile de suferinți, lupte și primejdii.

Adaugă apoi la capăt programul serbărilor și legăturile de tren de către România.

La revedere cu bine!

Noutăți.

Sfinția Sa Pontiful Roman e deja convalescent într'atâta, încât peste câteva zile se așteaptă însănătoșarea deplină. — În timpul cel mai scurt își va putea prelua agendele oficioase.

Toate ziarele din România comentează prelung și frumos marile serbări culturale, pentru cari se pregătește întreagă obștea noastră românească de sf. Marie la Blaj.

Alexandru Ciura. O serie de volume literare ale scriitorilor români ardeleni va scoate de sub tipar dl O. C. Tăslăuann, secretarul administrativ al „Asociațiunii“. Publicațiunea se va numi „Biblioteca scriitorilor dela noi“. Editarea bibliotecii a fost incredințată dlui Sebastian Bornemisa, proprietarul Librăriei Naționale dela Orăștie. Primul volum al „Bibliotecii scriitorilor dela noi“ este scris de dl Al. Ciura, profesor și conține povestiri interesante cu subiecte din viața Românilor din Munții apuseni.

Pângărirea sărbătorilor. Ni-se scrie, că într'un sat de ale noastre, în una din duminicile trecute preotul a secerat d. a. cu clacă. Sfârșitul a fost, că după eșirea oamenilor din curtea parohială, un fecior a tocat pe altul în cap. A urmat moartea, care a pus în jale adâncă două familii. Oare ar fi greșeală, ca poporul nostru să denunțe astfel de clăci protopopilor și aceștia mai departe, ca cei vinovați să fie pedepsiți?! Credem, că chiar cazul acesta se va arăta anume.

Un articol! În presa maghiară se face multă zarvă în jurul unui articol lapidar datorit episcopului din Timișoara, apărut în „Temesvári Ujság“ în legătură cu ziua sf. Ștefan. Articolul conține între altele și următoarele păreri grele: „Ar fi de lipsă un Sf. Ștefan și încă de acela, care pe acei vre-o câteva mii de oligarhi al' de Koppány, cari pe titlul inteligenței și a averii se bucură de mai multe privilegii, decât câte îndatoriri îndeplinesc — nu i-ar strivi, ci i-ar scutura bine și i-ar forma atât în drept, cât și în muncă cei dintâi reprezentanți ai dezvoltării muncii naționale... Biserica ungară încă ar avea lipsă de mai multe fapte și de mai puține vorbe. Trebuie să-i decurgă vremea: alcătuiind mai mult și plănuiind mai puțin. Nu trebuie atâta plânsoare, ci mai vărtos trebuiesc înlăturate câteva scăderi. Biserica ungară dispune de-un capital intelectual și material cași puține în lume. Drept aceea, e păcat, dacă se lasă declasată de pe tărâmul alcătuirii și a rolării...“ Episcopul Galtfelder e bărbat norocos, cu rar spirit treaz și potrivit vremii în care trăim; — și chiar de aceea vorbele lui cad cu multă greutate în cumpăna zilelor noastre. De aci surpriza generală.

Petrecere. Primum invitare: la petrecerea împreună cu dans, ce o va aranja tinerimea română din Vințul de jos Luni, în 28 August st. n. 1911.

Sfârșitul grevei din Anglita. Se dă știrea din Londra, că marea grevă din Anglia e pe sfârșite. Guvernul a luat poziție în favorul greviștilor silind, direcția. căilor ferate să împlinească cererile amplotaților. Pagubele provocate de grevă se urcă la 20 milioane coroane și mai multe vieți omenești.

Mari amenințări în București. Mizeria de locuințe e, pe semne, și în Capitala României tot așa de mare, cași în alte capitale. Zilele trecute ziarul „Dimineața“ din București a primit următoarea scrisoare închisă: „Proprietari! Eftiniți chiriiile, altfel veți vedea frumosul oraș București arzând din 50 „de locuri deodată. Femeile sunt mai hotărâte ca bărbații. Ne-am făcutără datoria... Mina Dora“. Oare să prindă apucătura aceasta?

Newyork a avut la 15 August 1911: 5,000.407 suflete. În ultimul jumătate an s'a sporit cu 1/4 milion.

A murit badea Cârțan! S'a stins ca o poezie... A murit departe de caminul său, dar pe pământ binecuvântat, liber și românesc. Așa a voit providența, ca acest apostol simplicul și românesc, care a trăit și a murit pentru idealul românesc, să-și dea sufletul, ocrotit la sinul maicei hube genuine românești... Duminecă a murit la Poiana Țapului cu desagi plini de cărți — scriu foile din regat. — Era rupt de oboseală și s'a culcat să doarmă somnul de veci, să odihnească după oboselele drumurilor bătute... Ceice l-au cunoscut mai deaproape știu spune legende întregi din viața sbuciumată a renumitului: Badea Cârțan...

Atragem atențiunea iubitorilor noștri cetitori asupra foitei de azi, datorită unui distins Venerabil cu mare trecut. Asemenea atragem atențiunea și asupra *datelor istorice* din Maramurăș, cari sunt un fragment din operatul autorului despre protopopiatele, parohiile și mănăstirile din Maramurăș.

In adunarea municipală a comitatului Sibiu din 21 August a. c. pertractându-se curenda orașului Verșeț privitoare la obstrucțiunea parlamentară, prezidentul clubului român Dl Dr. Liviu Leményi în numele și din însărcinarea acelui club a făcut următoarea declarațiune:

Noi Români condamnă obstrucțiunea parlamentară în general, dar în deosebi în cazul de față, când e vorba de siguranța monarhiei și prestigiul ei ca mare putere, precum întotdeauna și fără șovăire am dat Cezarului ce e al Cezarului, și am vărsat sângele nostru pentru patrie și tron. Alipirea aceasta adâncă tradițională a noastră nu a putut-o altera nici sistemul de guvernare de veacuri dușmănos poporului nostru, și nu o alterează nici guvernul actual lipsit de bunăvoința sinceră față de noi, în care deci nici nu avem nici o încredere.

Poporul nostru cere pentru sine, ca și pentru celelalte popoare din patrie, adevărată egalitate și libertatea de a-și dezvoltă cultura națională pe toate terenele, — nu împedecată, ci sprijinită de puterea statului.

Aceasta o așteptăm noi dela introducerea sufragiului universal, egal și secret, după comune și cu o împărțire dreaptă a cercurilor electorale. aceasta o pretindem deci, pentru că numai astfel va ajunge parlamentul țării adevărata reprezentanță a opiniei publice, — aceasta o pretindem fără amânare acum, când s'a promis serbătorește prin cuvânt regal!

Declarație. Dl A. Cosciuc din Sibiu declară față de învinovățirea, ce i-s'a adus în nr. 70. al „Unirii“ în legătură cu adunarea din Pata a despărțământului Cluj, că dsale „nici prin gând nu i-a trecut, să demonstreze împotriva vre-unui cult religios“, și că deci acuza ce i-a adus-o corespondentul nostru, că ar fi „demonstrat împotriva cultului sfinților“: este exagerată. — Luăm act și dorim să fie fost așa.

Patrioții își petrec... Doi unchiesi patrioți, călătorind pe acceleratul ce ducea la Félegyháza, — observând semnalul de primejde, s'au pus și l-au mișcat, spre a-se convinge, nu cumva au mințit ceice au scris pe avizul de din jos, că trenul se oprește la moment, pentru caz de primejdie. — S'au și convins, căci acceleratul s'a oprit, iar unchiesii au dat de belea...

Eri seara s'au făcut probe cu iluminăția electrică anume introdusă din prilejul serbărilor. Au succes splendid. De azi încolo repetițiile se fac seara la lumină electrică.

Țăranul aviator. Mateiu Chioran din Cubleşul Românesc (cott. Cluj) a venit azi la Blaj anume pentru ca să vadă aparatul dlui Vlaicu. Omul nostru are dealtcum o bicicletă numai din lemn, construcție proprie, cu care a călătorit din comuna sa natală până la Hida. — Are deja construit și un aparat de sburat; îi lipsește numai motorul. N'a învățat nici când la școală. Și-a însușit scrisul și cetitul pe cale privată. Azi e de 43 ani și e neînsurat. Întrebat, că de ce nu s'a însurat a răspuns, că intenționat nu s'a căsătorit, pentru ca nevoile familiare să nu-l stânjenească întru năzuințele sale, deoarece — zice dânsul — a voit și voiește să trăiască numai minții și încercărilor. — Construcțiile Românului nostru M. Chioran nu vor fi poate lucruri chiar originale, — sunt însă totuș interesante, întrucât ele ni-se prezintă ca o manifestare spontană a inteligenței naturale românești.

Prefectul Albei inferioare Il. D. Iosif Szász a primit cu frumoasă afabilitate invitarea de-a lua parte la serbările Astei. — Va veni cu șase însoțitori.

Avis. E vacant postul de subnotar, în notariatul Fizessánpetrului, comit. S. Dobâca, și ar fi de dorit, să fie ocupat de un tînăr român diplomat. Încunoștințăm pe aceasta cale pe tinerii români notari diplomați.

Din Londra se vestește, că în mina de cărbuni „Maltby“ lângă Rotherham a fost mare explozie, omorând și îngropând în ruine foarte mulți lucrători.

Căsătoria a doua a preoților. Un corespondent al ziarului ovreu „Adevărul“ din București afirmă, că a interviuat mai lung pe mitropolitul I. Mețian din Sibiu referitor la mai multe chestii de actualitate. În decursul interviului mitropolitul ar fi făcut și următoarea enunțațiune: „În primavara aceasta am fost solicitați de către Ioachim III. patriarhul din Constantinopol, toți capii bisericii ortodoxe din răsărit, să ne dăm avizul asupra chestiunii, dacă este sau nu admisibilă căsătoria a doua a preoților de mir, rămași văduvi și cu copii de crescut. Sinodul nostru episcopesc. singurul for competent în asemenea materie, sesizat fiind de mine, a răspuns afirmativ la aceasta întrebare. Tot afirmativ au răspuns și sârbiul din Ungaria și cei din Sârbia; după câte știu, chiar și rușii. M'am mirat însă mult aflând, că Sinodul bisericii d-voastre este în contra celei de a doua căsători a preoților, — singurul mijloc de a alunga imoralitatea și restriștea din casele preoților rămași văduvi și cu copii“.

Necrolog. † *Văduva Ana Grancea n. Brad* după îndelungate și grele suferințe, în etate de 51 ani. împărțită cu ss. Sacramente ale muribunzilor și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului Duminecă în 20 Aug. n. la 10 ore a. m. în Mediaș.

Odihnească în pace!

Posta Redacțiunii.

A. C. S. Nu ne putem identifica cu părerile DV. — Incolo, V'am împlinit dorința.

V. P. în O. Pentru mai bună înțelegere — la revedere în Blaj. Deocamdată pământul nostru sfânt și Sionul — sunt serbările apropiate. Cel mai potrivit pelerinaj acum! Salutați!

Partea Literară.

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.
după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

65

— Multe nu știu, decât atâta c'a fost în Malborg și marele magistru atât de mult l'a îndrăgit, încât i-a dat o scrisoare, ca să poată cutrieră și umbliă prin toate castelele.

— Și pentru ce?

— A duelat cu Ulrik Iunghingen și a putut să-l ucidă, dar Zbisko n'a făcut-o asta din marinimositate.

— Așadar pentru aceea. — Și ce s'a mai întâmplat?

— Zbisko spuse totul marelui magistru, iar acesta a dat ordin, ca pe toți prinsonerii din Citna să-i trimită în Malborg, între ei și pe contele de Spichov, despre care spun c'ar fi murit și l'ar fi și înmormântat în jurul bisericii.

— Și ce-a zis marele magistru?

— Nu știă ce să facă. Dar totuși i-a dat lui Zbisko însoțitori, trimițându-l să cerceteze închisorile din Citna, unde va putea afla pe Jurand și pe fișa lui. Zbisko s'a și dus, dar pe când ajunse acolo Siegfried Löwe s'a fost depărtat și închisorile le-a aflat goale.

— Dar Jurand?... De ar el a fost acolo în închisoare?

— Pe el l'a eliberat, crezând, că pe drum său va muri de foame, sau îl vor sfâșia lupii. Zbisko nici nu l'a cătat de altfel, căci l'a crezut deja mort.

— Și Danusia?

— Zbisko nu crede c'au omorit-o; spune, că bătrânul Siegfried Löwe a dus-o cu sine și pentru aceea a depus jurământ, că o va căuta pretutindeni.

Atunci dară și el s'a dus în războiu — întrebă Mazko.

— Așa-i — răspuse Kaleb, — așa cred c'a plecat la ostirea principelui Vitold, căci spun, că Vitold a năvălit asupra germanilor.

— Vezi, — zise Mazko către Jaghienka — așa-i c'am găcit-o!

— Să mergem după el dar îndată — zise Jaghienka.

— Dacă ar fi acasă preotul din Citna, dela el am putea afla adevărul, — continuă Kaleb. — Dar el a fost silit să meargă la congresul preoților din Krolevetz, adunat să facă un recurs până la Sfinția sa Papa, și să se plângă pentru ticăloșiile cruciaților.

— Dar dacă a sosit deja? — zise Mazko. — Măne mă voi duce la Citna, ca să știricesc ceva dela el.

Tu mi-ai putea scrie o epistolă de recomandare, căci știu că ai influință pela el.

— Cum dorești, domnul meu.

Kaleb încă în seara aceea scrisese epistola și i-o predă lui Mazko. Acesta în ziua următoare și plecă la Citna.

(Va urma).

ECONOMIE.

Sistemele de arendare aplicate pe moșiile Academiei.

Studiu economic de Dr. D. Busuioceșcu. București 1911.

(Continuare).

Acest lucru a surprins Academia, care nu s'a grăbit cu acceptarea ofertelor de arândă, ci în una din ședințele următoare cu unanimitate a anulat licitațiile și a însărcinat Delegațiunea, carea se ocupă cu administrarea moșiilor, se caute care e starea economică și socială a sătenilor și se studiază învoielile avute cu arândașii. Urmarea acestei cercetări a fost, că Academia a hotărât să se dea în arândă moșiile amintite însă cu condiția contractuală a reglementării raporturilor dintre arândaș și țărani. Cu chipul acesta Academia a introdus pentru moșiile sale un nou sistem de arândare, care după cum spune Dl. Bianu, era chemat să asigure Academiei venitul cuvenit, dar să asigure în același timp și țăranilor o remunerare cuviincioasă pentru munca lor. — Astfel moșiile nu mai erau arândate prin licitație publică, ci din mână liberă, la persoane, cari inspirau încredere în ceea ce privește respectarea condițiilor în raporturile lor cu țărani. Pe lângă formele contractuale obicinuite, cari priviau mai ales raporturile de drept între contractanți, intrau în contract dispozițiuni mai amănunțite în favorul țăranilor; anume: cvantul minim de teritor, care trebuia să-l dea arândașul sătenilor pentru cultura în favorul lor; pământul să fie de calitate bună, aproape de sat, binemăsurat, se statorea maximul preț pentru chiria pământului și pentru pășunat, precum și maximum de dijma apoi minimumul prețului de muncă, precum și alte puncte folositoare, menite să asigure țăranului răsplată cuvenită pentru munca sa, precum și arândașului câștigul necesar. Delegatul academiei avea dreptul a se încredința ori când și ori de câte ori voia, dacă arândașul observă condițiile puse în contract. — Acest mod de arendare e aplicabil în praxă, dar numai sub condițiunea ca arendașul să fie de bună credință.

De altcum însă Academia a considerat acest sistem de o stare transitorie, dela sistemul de arândare cu absolută libertate la sistemul de arândare direct la țărani în bani și în loturi. — Acest sistem e adoptat pentru toate moșiile Academiei și e pus în praxă până acum pe 7. din acele moși.

(Va urma).

Posta Administrațiunii.

Ocnisoara pe 1911 întreg. Orăștie, Casina pe 1911 sem. 2-lea. Coruieni pe timpul din 1 Aprilie 1910 până în 31/12 1911. Beletháza pe 1911. Densuș pe 1911 sem. 2-lea. Aiud, Dr. E. P. 1911 sem. 2-lea. Zorlențul mare pe 1911. Abrud, Casina pe 1911 trimestrul al 2-lea. Alecuș pe 1911. Bacia pe 1911 sem. 2-lea. Vulpâr pe 1899 până în 1-a Octob. Vă rugăm și pentru rest. Nierța pe 1901, 1902, 1903 și 1904. — De quită servească recepisa postală. Geoagiul de jos pe 1911. Ponor pe 1911. Cig pe timpul din 1 Ianuarie 1897 până în 1 Martie 1901.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
Redactor responsabil: Augustin Gruția

Nr. 6700-1911

(65) 3-3

Concurs la stipendii.

Prin aceasta publicăm concurs până în 15 Septembrie 1911 inclusive pentru următoarele stipendii:

I. Din Fundațiunea „Alexandru St. Șulufiu.”

1. Trei (3) stipendii de câte 800 cor. create acum de nou — destinate pentru tineri, cari studiază drepturile sau medicina la universitatea din Budapesta sau la vre-o universitate din străinătate.

2. Trei (3) stipendii de câte 600 cor. unul folosit în anul școl. 1910/11 de către Dionisiu Tobias stud. la facultatea filosofică dela universitatea din Budapesta, iar două create acum de nou, — destinate pentru tineri, cari studiază la vre-un institut afară de patrie: tehnica, metalurgică (Selmetz), pedagogia ori științele reale.

3. Zece (10) stipendii de câte 400 cor. dintre cari 4 au ramas vacante după: Romul Moldovan, Emiliu Folea, Dr. Enea Muntean și Dr. Iulian Cârje, rigorozați în drepturi la universitatea din Cluj, iar 6 au fost create acum de nou, — destinate pentru tineri, cari studiază științele juridice la universitatea din Cluj.

4. Nouă (9) stipendii de câte 200 cor. dintre cari 3 le au folosit în anul școl. 1910/11 Demetriu Negrea gimnast cl. VIII în Făgăraș, Traian Migia gimn. cl. VIII și Radu Fodor gimn. cl. VI în Blaj, iar 6 au fost create acum de nou, — destinate pentru studenți gimnaziști în clasele superioare.

5. Unsprezece (11) stipendii de câte 120 cor. dintre cari 3 le au avut în anul școlastic 1910/11 Ioan Mărginean gimn. cl. VIII în Ibașfașu, Alexandru Dopp gimn. cl. V în Sibiu și Cornel Petric gimn. cl. I. Cluj, iar 8 au fost create acum de nou, — destinate pentru studenți gimnaziști în clasele inferioare.

Studenții înscriși ca ordinari la școalele de mai sus, cari doresc a obține unul din stipendiile aici înșirate, au să dovedească:

- a) că sunt români gr-cat. mizeri, născuți în Transilvania.
- b) că pe lângă purtare morală bună au din studii calcul de eminentă.
- c) Dintre concurenți vor fi preferiți aceia, cari vor dovedi, că sunt consăngeni cu fondatorul.

II. Din fundațiunea „Tordai.”

Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul școl. 1910/11 de către Iuliu German stud. iur. a. III Budapesta, — destinat pentru studenți eminenti.

III. Din fundațiunea „Ioan Daniel—Dănuțiu de Fersig.”

Un (1) stipendiu de 600 cor. folosit în anul școl. 1910/11 de către Gavriil Vili Nyistor gimn. cl. VIII Baia mare.

La acest stipendiu pot concurge studenți români gr-cat. dela orice școală, sunt însă preferiți consăngenii fondatorului și numai în lipsa acestora se va conferi altuia.

IV. Din fundațiunea „Ioan F. Negruțiu.”

Un (1) stipendiu de 120 cor. conferit pe anul școl. 1910/11 lui Ioan Pleșa gimn. cl. V în Turda, — destinat pentru studenți români gr-cat. dela orice școală. Consăngenii fondatorului au preferință și se pot conferi și fetelor, cari se pregătesc de învățătoare sau pre altă carieră care le-ar asigura un mod de viață mai independent.

V. Din fundațiunea „Vancea — Cassa arhidiecezănă.”

1. Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul școlastic 1910/11 de către Ovidiu Hulea gim. cl. VIII în Blaj, — destinat pentru gimnaziști, fii ai Arhidiecezei, ori consăngeni de ai fondatorului, cari vor intra în „Seminarul junimei române gr-cat. stud. în Blaj”.

2. Patru (4) stipendii de câte 120 cor. folosite în anul școl. 1910/11 de către Ioan Pecea, Ioan Pop, Alexandru Bratu și Ioan Negrea pedagogi curs IV în Blaj, — destinate pentru candidați de învățători în arhidieceza noastră cari vor ascultă cursul preparandial la preparandia arhidiecezănă gr-cat. din Blaj și eventual la altă preparandie gr-cat.

La dobândirea stipendiilor din această fundațiune au preferință rudenii fondatorului, chiar și dacă ar fi născuți afară de Arhidieceza gr-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, dela străini însă se cere să fie fii ai acestei Arhidieceze.

VI. Din fundațiunea „Iosif Tartia.”

Un (1) stipendiu de 140 cor. folosit în anul școl. 1910/11 de către Alexandru Măcelor stud. medic. în Budapesta, destinat pentru studenți dela orice școală, în locul prim pentru rudenii de ale fondatorului.

VII. Din fundațiunea Andreiu P. Liviu.”

Un (1) stipendiu de 100 cor. folosit în anul școl. 1910/11 de către Iosif Zeik cl. III elem. în Alba-Iulia, — destinat pentru studenți români gr-cat. dela orice școală sau pentru meseriași, — consăngeni de ai fondatorului. II pot dobândi și fete.

VIII. Din fundațiunea „Alexandru Micu.”

Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul școl. 1910/11 de către Ștefania Pop prepar. cursul III în Sibiu, — destinat pentru elevi sau eleve ai școalelor medii comerciale sau ale școalelor superioare de fete. Consăngenii au preferință.

IX. Din fundațiunea „Timoteiu Cipariu.”

Trei (3) stipendii de câte 100 cor. folosite în anul școl. 1910/11 de către Eugeniu Ciungan gimn. cl. VIII, Zaharie Șicean gimn. cl. IV și Ioan Stupariu gimn. cl. II în Blaj, — destinate pentru studenți români gr-cat. la gimnaziul arhiepiscopesc din Blaj.

X. Din fundațiunea „Alexandru Filip.”

Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul școl. 1910/11 de către Emil Chețan gimn. cl. VIII în Blaj, — destinat pentru

studenți la gimnasiu, școală reală ori industrială din patrie, ori la vre-o școală militară de cadeți din monarhie. Concurenții vor avea să dovedească cu document legal, cumcă sunt născuți în Transilvania și părțile adnexe și cu atestat dela autoritățile bisericești, că se trag din părinți recunoscuți de români adevărați. Consăngenii fondatorului au preferință.

XI. Din fundațiunea „Vasile Rațiu“.

Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul școl. 1910/11 de către Alexandrina Viciu elevă în clasa IV civilă în Blaj, — destinat pentru studenți români gr.-cat. în clasele superioare ale gimnaziului arhiepiscopesc din Blaj sau pentru fetițe din clasele civile ale școlii de fetițe din Blaj. Consăngenii fondatorului au preferință.

XII. Din fundațiunea „Ioan V. Rusu“.

Un (1) stipendiu de 160 cor. folosit în anul școl. 1910/11 de către Corneliu Rusu stud. gimn. cl. III în Gherla, — destinat pentru tineri români gr.-cat. cari frecventează vre-un gimnaziu, școală reală ori comercială ori vre-o școală agronomică.

Dintre concurenți vor fi preferiți consăngenii fondatorului.

XIII. Din fundațiunea „Constantin Alutan“.

Trei (3) stipendii de câte 120 cor. folosite în anul școl. 1910/11 de către Dr. Ioan Juga, candidat de avocat, Laurențiu Sima stud. acad. comerc. în Graz și Virgiliu Baciu gimn. cl. VIII în Blaj, — destinate pentru tineri români gr.-cat. studenți la gimnaziu, școli reale, comerciale, universitate, politehnică, agronomie, preparandie etc.

Consăngenii fondatorului au preferință.

XIV. Din fundațiunea „Ioan Chirilă“.

Interesele disponibile ale fundațiunii acesteia pe anul 1911, în suma de 550 cor. în senzul literilor fundaționale se vor împărți în părți egale între consăngenii fondatorului, cari studiază la vre-o școală.

Consăngenitatea se consideră până la gradul al VIII-lea.

XV. Din fundațiunea „Alexă Bidian“.

Din venitele acestei fundațiunii se vor împărți stipendii adecuate tuturor nepoților din frați ai fondatorului și în locul al doilea băieților și fetițelor înrudiți cu fondatorul prin sânge până la al patrulea (IV) grad, născuți din căsătorie creștinească, fără conșiderare la natura studiilor, ce le urmează, — nu vor fi excluși dela stipendii nici aceia cari învață măiestrii.

XVI. Din fundațiunea „Demetriu Cutean“.

Un (1) stipendiu de 40 cor. folosit în anul școl. 1910/11 de către Alexandru Spătaceanu gimn. cl. III în Blaj, — destinat pentru școlari, feciori sau fetițe, începând cu clasele normale. Consăngenii fondatorului au preferință, iar dintre străini, cei născuți în comunele Ciufud și Săcădate.

XVII. Din fundațiunea „Partenie Moldovan“.

Un (1) stipendiu de 100 cor. destinat pentru tineri români gr.-cat. dela ori-ce școală, consăngenii cu fondatorul.

XVIII. Din fundațiunea „Petru cav. Ioanette“.

1. Un (1) stipendiu de 400 cor. destinat pentru un tânăr român, care va intra în școala de cadeți.

2. Trei (3) stipendii de câte 200 cor. folosite în anul școl. 1910/11 de către Romul Vespasian Bălosu gimn. cl. VII în Brașov, Septimiu Simu gimn. cl. VIII în Blaj și Ioan Ioanette gimnast clasa a IV-a în Sz. Keresztur, — destinate pentru tineri români, cari vor frecventa clasele gimnaziale ori reale din patrie, începând din prima clasă gimnazială ori reală.

Stipendiile din această fundațiune le pot obține tineri, cari din ambii părinți sunt români, de religiuinea gr.-cat. ori gr.-or. din munții apuseni ai Ardealului, din comunele: Câmpeni, Bistra, Certege, Săcătura, Albac, Scărișoara, Neagra, Vidra-de-sus, Vidra-de-jos, Ponorel și Sohodol, — și cari vor dovedi totodată, că sunt născuți din părinți adevărați români.

Descendenții în linie directă din familia Ioanette, constantându-se de capabili și diligenți, vor primi stipendiul cu începutul clasei a IV-a normale sau elementare și au preferință față de alții.

XIX. Din fundațiunea „Iacob Páll“.

1. Un (1) stipendiu de 50 cor. pentru gimnaziști în cl. superioare.

2. Un (1) stipendiu de 30 cor. pentru gimnaziști în cl. inferioare.

La stipendiile din această fundațiune sunt îndreptățiți a concur. numai tineri născuți din ramul gr.-cat. Páll din Szék (comit. Szolnok-Doboka) și din ramul Bosiak sau Borton din Zalasd (comit. Hunedoarei), cari au calificațiune distinsă, învață la gimnaziul rom.-cat. din Cluj și sunt săraci.

XX. Din fundațiunea „Augustin Ládaj“.

1. Un (1) stipendiu de 800 cor.

2. Două (2) stipendii de câte 400 cor. — destinate pentru tineri de naționalitate română și de religiuinea gr.-cat. cu preferință de aceia, cari voesc a pași pe cariera industrială, comercială, tehnică și agronomică, adică s'au decis a face studii referitoare la carierele aceste.

Stipendiile din această fundațiune fiind strâns atârnatore dela venitele anuale ale fundațiunii, cari sunt supuse la fluctuațiuni, — conferirea lor asemenea este legată de durata unui an școlastic.

XXI. Din fund. „Ferdinand Hirsch“.

1. Un (1) stipendiu de 800 cor. folosit în anul școl. 1910/11 de către Ioan Rusu stud. medic. an. II. în Budapesta.

La stipendiul acesta pot concurge tineri români, cari studiază la gimnaziu, școală reală sau școală agronomică, și sunt născuți în comunele următoare: Turda, Copand, Tur, Redit, Comițig, Banabic, Aiton, S.-Mărtinul deșert, Ceanul-deșert, Ceanul-mare, Agârbiciu, Mischiu, Săndu, Petridul-de-sus, Petridul-demijloc, Petridul-de-jos, Berchiș, Măgura, Schiopi, (Pusztageres), P.-Săncraiu, Surduc, Bicalat, Iara-inferioară, Agriș (Ruhaegres), Băișoara, Muntele-Băișoarei, Ocoliușul-mic, Ocoliușul-mare, Runc, Căcova, Să-el, Lita-maghiară, Lita-română, Filea-de-jos, Filea-de-sus, Ciurila, Selişte, Selicea, Micuș, Hășmaș, Muierău (Ma-

gyaroság) Șutu, Silvașul-maghiar, Indol, ca unele, cari odinioară au format cesaro-regearca pretură a Turdei sub presidența fecicitului fondator.

XXII. Din fund. „Dr. Simeon Ramontzai“.

1. Trei (3) stipendii de câte 630 cor. folosite în anul școl. 1910/11 de către Alexandru Borza stud. filos. an. III. Niculae Dănilă stud. inginer silvic an. IV. în Selmets și Laurențiu Giurgiu stud. tehnic an. IV. Budapesta, — destinate pentru studenți la universitate, la politehnică, la academia de pictură din Budapesta și Viena, precum și la academia montană din Selmets și la academia comercială din Viena.

2. Două (2) stipendii de câte 168 cor. folosite în anul școl. 1910/11 de către Ieronim Stoichița stud. iur. II, și Alexandru Bușția stud. iur. an. I. în Cluj, destinate pentru studenți iuriști la universitatea din Cluj.

3. Trei (3) stipendii de câte 126 cor., cari în anul școl. 1910/11 le-au avut Ilie Marincea stud. filos. an. I. în Cluj, Pompeiu German gimn. cl. VIII. în Blaj și Vasile Mircea gimn. cl. V. Zelau, — destinate pentru gimnaziști și studenți la școala comercială.

La stipendiile din această fundațiune sunt preferiți cei nobili de origine.

XXIII. Din fund. „Petru Maior“.

Un (1) stipendiu de 120 cor. folosit în anul școl. 1910/11 de către Laurean Maior stud. gimn. cl. VIII. în Blaj.

XXIV. Din fund. „Efraim Klein“.

Un (1) stipendiu de 360 cor. folosit în anul școl. 1910/11 de către Dr. Aureliu Boteiu militar voluntar în Viena, destinat pentru studenți la gimnaziul din Blaj. Preferință au studenții din familiile Klein și Muntii.

Concurenții la toate fundațiunile înșirate până aci în 24 pozițiuni au să alăture la suplicile sale scrise și subscrise cu mâna proprie în l. română: *testimoniu școlastic în copie autentică, carte de botez, atestat de paupertate, atestat medical și pentru dovedirea consăngenității cu fondatorul au să alăture atestat dela respectivul oficiu parohial, care se cuprindă tabela genealogică exact dedusă. Sunt datorii mai departe să numească expres institutul, la care vor studia în anul școlastic 1911/12, și să determine apriat suma și soiul stipendiului pentru care suplică. Suplicile, cari nu vor corăspunde cerințelor aci înșirate, precum și cele întrate după termin, nu vor fi luate în considerațiune.*

XXV. Din fundațiunea „David Br. Ursu de Margina“.

Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul școl. 1910/11 de către: Ovidiu Fulicea, gimn. cl. V. în Blaj.

Concurenții la acest stipendiu au să dovedească cu carte de botez, că sunt români gr.-cat. născuți în vre-una din comunele arondate în comitatele: Făgăraș, Sibiu, Hunedoara, — cu atestat de frecuentare, că sunt școlari în clasa I. a gimnaziului gr.-cat. din Blaj, iară fetele, că frecventează la școala de fete din Blaj, că au purtarea morală bună

și progres bun în studii și că sunt sau pot fi susceptuți în Seminarul junimeii române gr.-cat. studioase în Blaj, iar fetele în Internatul de fetețe din Blaj.

XXVI. Din fundațiunea de alum-nate a Internatului Vancean de fetețe din Blaj.

Cinci (5) alum-nate de câte 100 cor. cari în anul școl. 1910/11 au fost folosite de cătră: Emilia Laslo elevă în cl. IV., Letiția Nascu elevă în cl. III., Iuliana Zohan și Victoria Simu eleve în cl. II. și Olivia Cristea elevă în cl. I. a școlii civile de fetețe din Blaj.

Suplicantele pentru aceste alum-nate au să intrunească și să dovedească următoarele condițiuni:

- a) că sunt române gr.-cat., mizere născute în arhidieceză.
- b) că pe lângă purtarea morală bună au din studii calculi buni.
- c) că sunt înmatriculate ca eleve ordinare în școala gr.-cat. de fetețe din Blaj și sunt primite în Internatul Vancean de fetețe.
- d) Preferință vor avea fetețele de preoți din arhidieceză.

XXVII. Din fund. familiară „Crișanu și Boeriu“.

Un (1) stipendiu de 500 cor. destinat exclusiv pentru rudeni de ale fundatorului; anume descendenți ai unchilor săi Alesandru Crișan, Ioan Crișan și Petru Boeriu, cari n'au implinit încă anul al 30-lea al etății, și vor studia nu numai la gimnaziu și la universitate, ci și artele frumoase, și tot șaiul de meserii, iar fetețele la școlile și institutele de învățământ ecuivalente acelorora ca, școala civilă de fetețe, ori altă școală de fetețe superioară ori institut de instrucțiune pentru lucru de mână femeiesc, economie de casă sau altă meserie sau cualificațiune potrivită femeilor.

Concurenții la aceste stipendii au să dovedească cu documente autentice, ca atestat de consanginitate dela oficiul parohial concernent, carte de botez, și atestat dela institutul la care învață, cumcă intrunesc condițiunile de mai sus.

XXVIII. Din fund. „George Vișa“.

1. Două (2) stipendii de câte 100 cor. destinate pentru doi copii români de naștere din Zlagna, cari să învețe vre-o meserie folositoare în Abrud sau Alba-Iulia, cu aceea, modalitate, că în primul an stipendiatul va primi suma de 100 cor., în al doilea 80 cor., în al treilea 60 cor. și în al patrulea an de ucenicie 50 cor., restul și respective plusul ce rămâne din acești 3 ani atunci li-se dă ucenicilor pentru haine, când vor deveni calfe.

Concurenții la aceste stipendii au să-și înainteze rugările cătră capitulul gr.-cat. de Alba-Iulia în Blaj până la terminul de mai sus, provăzute cu carte de botez, și copia contractului încheiat cu măiestrul, la care este angajat.

2. Din cametele unui capital de 1000 cor. se vor plăti precăt se va ajunge taxa de asigurare la societatea de înmormântare din Zlagna pentru oameni săraci din Zlagna, de naționalitate română.

Ceice doresc să fie împărtașiți de ajutorul acesta au să-și înainteze rugările cătră capitulul gr.-cat. de Alba-Iulia în Blaj, provăzute cu carte de botez, atestat de paupertate și atestat autentic despre aceea, cumcă sunt primiți ca membri la numita societate de înmormântare.

3. Doană (2) ajutoare de câte 100 cor. destinate pentru ucenici români, cari învață vre-o meserie în Sibiu sau Brașov. Rudeniile fundatorului vor fi preferite.

Din suma aceasta măestrii cari angajează pe cei doi ucenici, vor primi în primul an pe titlu de îmbrăcăminte fiecare în parte o sută (100) cor. în anul al doilea 80 cor. în al treilea 60 cor. în al patrulea 50 cor. Plusul de bani, ce va resta, se va extrada copiilor pentru îmbrăcăminte și alte trebuințe, când vor ajunge calfe.

Concurenții la aceste ajutoare își vor găti și înainte rugările cași cei de sub p. 1 de mai sus, iar consangeniile fundatorului vor avea să alătore la rugare și atestat de consanginitate dela oficiul parohial concernent.

4. Un (1) stipendiu de 100 cor. destinat pentru o feteță săracă română, care să învețe gospodăria în școala de menaj românească de fetețe din Brașov. Rudeniile fundatorului vor fi preferite, iar în lipsa acestora vor fi preferite fetețele române de naștere din Făgăraș.

Concurențele au să-și gătească și înainteze rugările conform p. 3. de mai sus.

5. Un (1) stipendiu de 200 cor. destinat pentru acel tinăr român, care ar dori să cerceteze vre-o școală pedagogică sau școală reală. Consangeniile fundatorului au să preferință. Rugările vor trebui gătite și înainte conform p. 3. de mai sus.

6. Un (1) stipendiu de 100 cor. destinat pentru o fată română, care cercetează școala de fetețe împreună cu Internatul al „Asociațiunei pentru literatura și cultura poporului român din Sibiu“.

Rudeniile fundatorului au preferință. Rugările au să se gătească și înainteze conform p. 3 de mai sus.

7. Un (1) stipendiu de 1200 cor. destinat pentru un tinăr, care va dovedi o inecșionabilă purtare morală, care își va fi terminat cu bun succes studiile și care ar dori să-și perfecționeze studiile în străinătate, Rudeniile fundatorului vor avea preferință, iar în lipsa acestora stipendiu se va conferi unui tinăr român gr.-cat. ori gr.-ort.

Concurenții vor avea să alătore atestat de botez, atestat de moralitate și progres dovedite în studiile și ocupațiunea de până aci, și eventual atestat de consanginitate dela oficiul parohial concernent.

8. Un (1) stipendiu de 100 cor. destinat pentru copii, cari cercetează școlile elementare, precum și pentru ucenici aplicați în ateliere sau prăvălii;

Un (1) stipendiu de 300 cor. pentru copii, cari cercetează clasele inferioare ale școlilor medii;

Un (1) stipendiu de 400 cor. pentru copii cari cercetează despărțămintele superioare ale școlilor medii sau astfel de școli, cari stau pe același nivel cu școlile medii;

Un (1) stipendiu de 600 cor. destinat pentru aceia, cari urmează studii superioare (academice).

Stipendiile de sub punctul acesta 8 se vor conferi acelor tineri sau fetețe aparținător la familia lui Gheorghe Vișa, cari vor dovedi purtare morală și progres în studii

Blaj, din ședința consistorială ținută la 2/15 August 1911.

Victor Mihályi m. p.
Arhiepiscop și metropolit gr.-cat.
de Alba-Iulia și Făgăraș.

Concurs.

Intreprinzătorii doritori de a execută lucrările necesare la edificarea școlii gr.-cat. din Băița—Mezőbanyica, precum și prin aceasta se recearcă să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cauțiune de 700 cor. adecă șapte sute coroane, la oficiul parohial cel mult până în 28 August 1911 la 12 ore a. m.

Ofertele întrate mai târziu nu se vor considera.

Operatele despre lucrare, adecă, formularul de contract condițiunile edificării, preliminarul de spese și planul aprobat de Prea Veneratul Consistor Metropolitan, la 27 Iulie 1911 — sub Nrul 5775—1911, se pot studia zilnic la oficiul parohial gr.-cat., din loc.

Băița, la 15/VIII 1911.

Ioan Cămpian,
paroh gr.-cat.

Teodor Cotoi,
prim curator.

(66) 3—3

Se caută 2 băieți pentru franzelăria lui:

PETRU MOGA

Blaj—Balázsfalva. Strada Tipografiei

(67) 1—4

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor *Obedeanu* reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la Librăria sem. teol. gr.-cat din Blaj. — Prețul tabloului cor. 150 fil.